

Björkö den 31 maj

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ANGÅENDE BEGÄRAN FRÅN STOCKHOLMS HAMN AB ATT FÅ DUMPA MUDDERMASSOR I VATTEN UTANFÖR BJÖRKÖ (HANINGE KOMMUN) I SAMBAND MED HAMNPROJEKTET VID NORVIKSUDDE I NYNÄSHAMNS KOMMUN

Vi vill fästa länsstyrelsen uppmärksamhet på den ansökan Stockholms Hamn Aktiebolag ("Stockholms Hamn") lämnat in till miljödomstolen, Mål nr M 2190-07, om att bl.a. få tippa merparten av 1,1 miljoner kubikmeter muddermassor från bygget av hamnen vid Norviksudde i vatten utanför Björkö. I ansökningen och den bifogade miljökonsekvensbeskrivningen framgår att *Stockholms Hamn* begär att få tippa 85 % av de totala mängderna muddermassor utanför Björkö och att man ser framför sig att även i framtiden tippa ytterligare muddermassor där.

Av de handlingar som finns tillgängliga framgår att inget som helst samrådsförfarande skett rörande begäran om dumpningen utanför Björkö med berörda fastighetsägare eller andra intressenter inom Haninge kommun. Vi har förstått från upprörda Björköbor och andra kringboende att tippningen planeras i direkt anslutning till Björkö mycket nära land och nära skyddsvärda natur- och fiskeområden med betydande friluftsliv. Inte heller av den kungörelse som införts i dags-tidningarna den 22 maj 2007 framgår att *Stockholms Hamn* begärt att få tippa dessa enorma mängder muddermassor i direkt anslutning till land i Haninge kommun. I stället anges att man yrkat på att få tippa muddermassorna "på allmänt vatten i Östersjön".

I det kartmaterial som bifogats ansökan och miljökonsekvensutredningen har en undersökt tippningsplats som bedömts olämplig ur miljösynpunkt, Ståtbådegrunden, utanför Björkö ritats in på fel plats i kartan. Av kartan som bifogats utredningen framstår avståndet mellan Björkö's sydspets och Ståtbådegrunden som dubbelt så stort som längden på Björkö (syd-nordlig riktning). I verkligheten ligger Ståtbådegrunden mycket nära Björkö och på enskilt vatten tillhörande Björkö 1:1, se bifogad förstoring av sjökort över aktuell plats (bilaga 1). Detta skulle betyda att den begärda tippningsplatsen i själva verket ligger helt inpå land på Björkö's sydvästspets, dvs. mellan Ståtbådegrunden och Björkö. Vidare betyder det att eftersom de båda undersökta tippningsplatserna ligger helt intill varandra så kan befaras att den olämplighet ur miljösynpunkt som föreligger för Ståtbådegrunden även kan gälla Björkö. I utredningen 2007-01-30 framgår på sid. 16. "Område 2, Ståtbådegrunden (figur 5.2) är direkt olämplig(t)¹ som tippplats då området har omfattande erosion varvid tippade muddermassor skulle transporteras från området."

¹ Synes felstavat.

Vi menar att det därmed finns väsentliga brister i handläggningen av frågan om tippning. Vi menar att länsstyrelsen måste begära att *Stockholms Hamn* vidtar ett samrådsförfarande i god ordning även med berörda fastighetsägare inom Haninge kommun och andra miljö- och naturskyddsintressenter. Vidare begär vi att kommunen omedelbart begär hos miljödomstolen att *Stockholms Hamns* begäran om igångsättningsmedgivande inte bifalls förrän frågan om lämplig tippningsplats är korrekt utredd och handlagd.

Vi anser i första hand att dumpning av muddermassor utanför Björkö inte ska få ske. Vi menar att det inte finns några särskilda skäl för att tippa i havet. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår överhuvudtaget inte några skäl till varför massorna inte skulle kunna tas om hand på land genom kontrollerad uppläggning inför framtida nyttiggörande. Vi menar att sådant omhändertagande av muddermassorna mycket väl kan göras på lämplig plats på land för att där nyttiggöras på lämpligt sätt (se miljökonsekvensbeskrivningen på sid. 44).

Vi menar också att om nu dumpning av någon anledning ska ske i havet, att annan lämpligare plats bör finnas. Av den utredning av dumpningsplatser som utförts av SWECO VIAK daterad 2006-10-30 framgår att många mer lämpliga och från boende avskilda områden avfärdats på svaga grunder. T.ex. avfärdas platser som ligger nära farleder eller inom försvarsområden. Sådana platser ter sig betydligt lämpligare ur miljösynpunkt än att dumpa i närmiljö för privata fastigheter och naturreservat varvid fiske- och vattenmiljön allvarligt skadas eller påverkas negativt för decennier framåt i områden för rekreation, bad och annat friluftsliv. En tippning långt ute till havs t.ex. i Landsortsdjupet är därför mer lämplig.

Vi hemställer att länsstyrelsen i sitt remissvar också yrkar att om dumpningen ändå skulle tillåtas så begär länsstyrelsen totalförbud för dumpning under friluftssäsongen februari – oktober (inte enbart senvår och sommar) och att dumpning under vintertid sker under sådan tid och på sådant sätt att bärande is inte förstörs mellan Ornö och Björkö då fastboende tar vinterväg över isarna. Vidare hemställer vi att kommunen yrkar att dumpning inte får ske utan avskärmning på bästa tänkbara sätt oavsett kostnaderna härför för att i möjligaste mån skona undervattenmiljön.

I den angivna utredningen på sid. 2 uttalas "Eftersom själva tippningsförfarandet kan utgöra en belastning på näraliggande områden har faktorer såsom vågbildning och risken för spridning av grumling till känsliga områden vägts in i den slutliga analysen." Av detta uttalande framgår med all tydlighet att näraliggande fastigheter berörs. Samma uttalande finns i den utredning från 2007-01-31 av SWECO VIAK i vilken Björkö rekommenderats som tippningsplats. I den senare utredningen påpekas att "Försvarsmakten har själva kommit med de tre nya förslag som undersökts närmare, varför tipplatserna inte bedöms stöta på några hinder från Försvarsmakten". Detta uttalande är anmärkningsvärt och visar knappast på någon större objektivitet vid val av tippningsplats. Snarare synes bekvämlighetsskäl och "minsta motståndets lag" ha spelat in. När det gäller militära restriktioner och försvarsområden pågår för närvarande en betydande avveckling i området vilket inom en snar framtid mycket väl kan visa sig både möjligt och lämp-

ligt att ianspråkta vissa tidigare militärområden för just dumpning av muddermassor för att därmed skona närmiljön i områden med betydande friluftsliv och privata fastigheter.

En dumpning av muddermassorna som den planerade i djupgropen utanför Björkö kommer för all framtid att ha fyllt igen den nu strömskyddade sänkan. Därmed försvinner sänkan och den roll sänkan idag spelar i ekologin. Det är inte möjligt att säkert ange vilken roll eller hur stor roll en sådan djup sänka har, men det är känt bland fiskare att stora mängder fisk söker sig till sådana platser vintertid just för att det är strömstilla och lugnt med sannolikt något högre temperatur. Här vill vi peka på det nyligen införda ålfiskeförbudet längs våra kuster samt de begränsningar som gäller för torskfisket. Det är väl känt att vattnen kring Ornö/Björkö är mycket ålrika och viktiga för torskfisket samt att förekomsten av lax och sik är betydande, varför en närmare analys om dumpningens påverkan på detta fiske bör göras. Även miljökonsekvensbeskrivningen i målet visar att sådana djupgravar är ovanliga varför detta i sig utgör skäl för att inte ödelägga en sådan grav. En dumpning av muddermassorna i djupgraven påverkar fiskeförekomsten och vattenmiljön även på våra vatten och fastigheter kring Björkö.

Grumligheten och eventuellt frigörande av gifter som uppstår kommer att försämra undervattenmiljön på flera sätt och påverka fiske, rekreation och livs- och friluftsmiljö under lång tid efter varje tippningstillfälle för många fastigheter runt dumpningsplatsen. Många fastighetsägare tar också dricksvatten direkt ur havet för egen "rening" genom avsaltningsanläggningar. Det finns ingen som helst beskrivning i utredningen om hur ett eventuellt frigörande av gifter skulle påverka dricksvattnets kvalitet och människokroppen. Då hamnbygget kommer att pågå under mer än 10 år kommer det att ta orimligt lång tid innan miljön runt dumpningsplatsen och de områden dit strömmar för muddermassor och grumling av vatten kan förväntas vara någorlunda återställd.

I miljökonsekvensbeskrivningen anges på sid. 86 att det till följd av tippningsplatsens närhet till skyddade områden kan påverkan orsakad av grumling på näraliggande grunda vikar inte uteslutas i samband med tippningsarbetena. Vidare anges att eftersom det Natura 2000-område som finns ca 2 km söder om tippningsplatsen Björkö *huvudsakligen* ligger på land och då strömmarna generellt har en svag övervikt mot nordgående ström, dvs. "åt motsatt håll jämfört med Natura 2000-området och naturreservatet" så bedöms de utpekade naturvärdena i området inte påverkas av tippningen. Vi menar att detta är en felaktig slutsats och analys avseende dessa värden som faktiskt också finns i vattenområde.

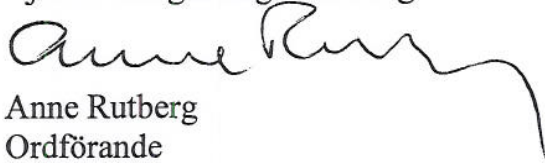
När det gäller strömförhållandena som anges överväga i nordlig riktning, så är det anmärkningsvärt nonchalant att medvetet eller omedvetet förtiga förekomsten av de naturreservat och andra skyddsområden som finns norrut i förhållande till Björkö inom Haninge kommun. Enligt miljöbalkens 4 kapitel är Stockholms skärgård av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Detta innebär t.ex. att större industrianläggningar inte får komma till stånd. Vidare får exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön endast komma till stånd om det inte påtagligt skadar

natur- och kulturvärdena. Vid denna bedömning ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen bevakas. Norrut från begärd tippningsplats finns naturreservatet Gålö alldeles i närheten samt det oerhört speciella naturreservatet och fågelskyddsområdet Sandemar. När det gäller Sandemar anses området så betydelsefullt att det är totalt tillträdesförbud mellan den 1 april och 31 augusti. Sandemar är Södertörns finaste riksskärsområde. Området består av ett system med kärr där kalkhaltigt vatten rinner upp och ger upphov till en mycket speciell flora och snäckfauna och utgör en vallfärdsplats för fågelskådare från olika platser. Påverkan i dessa grunda vattenkärr som kan få oerhörda konsekvenser måste närmare analyseras.

Norr om Björkö finns även Dalarö med långt komna planer på ett marinmuseum och "dykparadis" runt det funna skeppet utanför Dalarö och där en grumling av vatten kan vara rent förödande. Vidare finns nordost om Björkö alldeles i närheten naturreservatet Ornö där hela dess södra udde inklusive vatten och vikar utgör naturreservat. När det gäller just södra Ornö så ingår det området, inklusive Kymmendö, i riksintresset för Stockholms yttre skärgård. Det största värdet för friluftslivet ligger i de mycket höga naturvärdena och möjligheterna att finna naturhamnar. Förutsättningarna för att värdena består är att områdets karaktär av oexploaterad skärgård behålls och stränderna hålls allemansrätligt tillgängliga (utdrag från Haninge kommuns hemsida under rubriken "Riksintressen"). När det gäller klassningen som naturreservatet Sundby på Ornö så är ändamålet att bevara ett skärgårdsområde. Områdets naturvärden ska skyddas och vårdas. Området ska hållas tillgängligt för friluftslivet. Vid konflikter mellan naturvårdens och friluftslivets intressen skall naturvården prioriteras.

Vi menar att det är uppenbart att friluftslivet inom de ovan nämnda skyddsvärda områdena påverkas mycket negativt om naturhamnar, grunda vikar och vattenområden grumlas upp. Detsamma gäller om det finns den minsta risk för en negativ påverkan på fiske och fågelliv. Vi anser att kommunen bör kräva att *Stockholms Hamn* kan klart bevisa och garantera att sådan påverkan inte kommer att ske. Av den utförda miljökonsekvensbeskrivningen framgår definitivt inte att de lyckats med detta. Tvärtom kvarstår en mängd frågetecken om hur miljön i närområdena i den södra skärgården kan påverkas. Detta är ett fullgott skäl för att inte tillåta dumpning i vatten utan hänvisa *Stockholms Hamn* till att närmare undersöka möjligheterna att lägga massorna på land. En dumpning i vatten kan aldrig göras ogjord. Däremot kan en förvaring på land flyttas och omfördelas. Ekonomiska hänsyn får inte spela in när det gäller vår framtida vattenmiljö i Stockholms skärgård.

Björkö fastighetsägarförening

Anne Rutberg

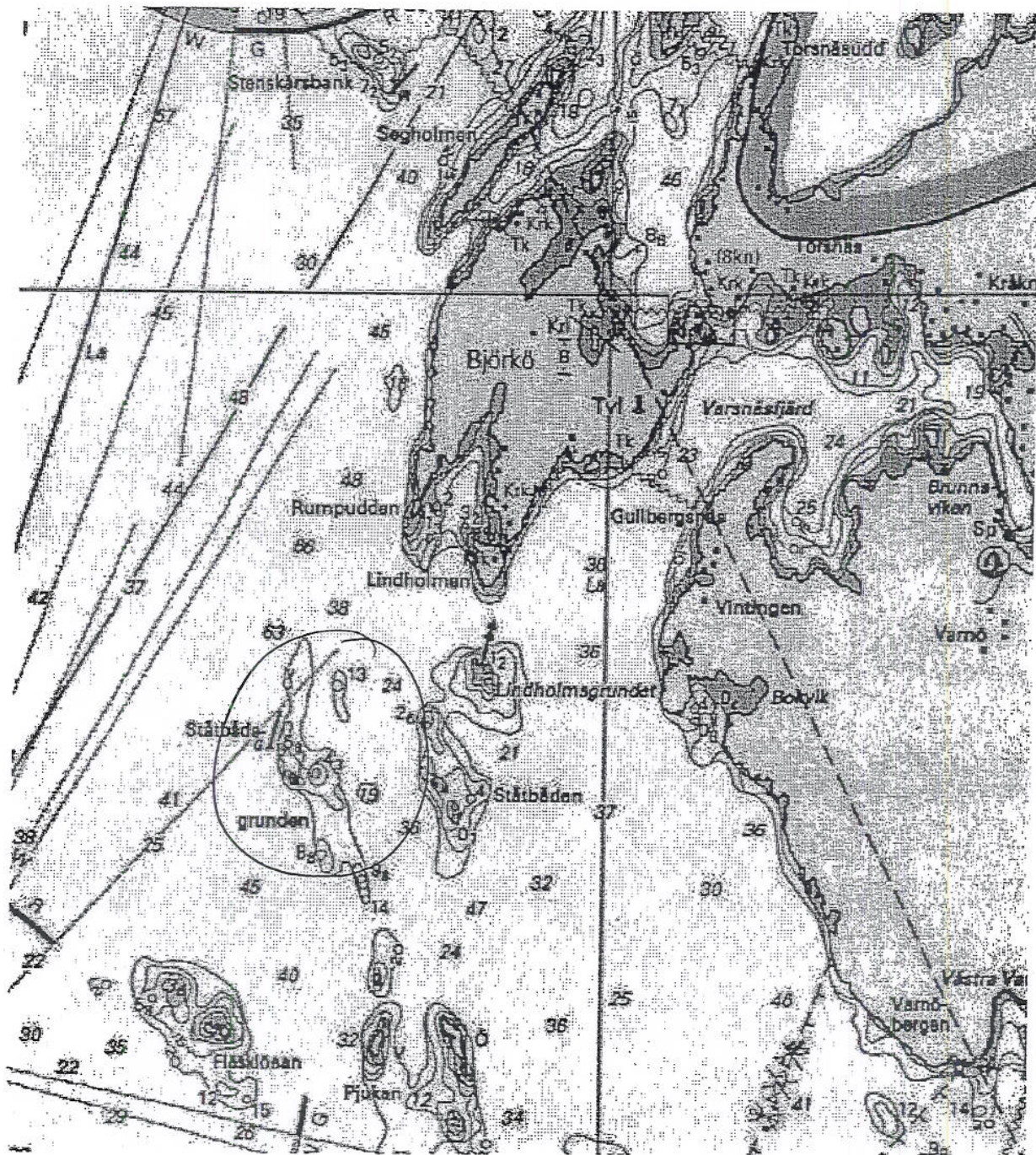
Ordförande

tel: 08-765 6775

e-mail ar@msa.se

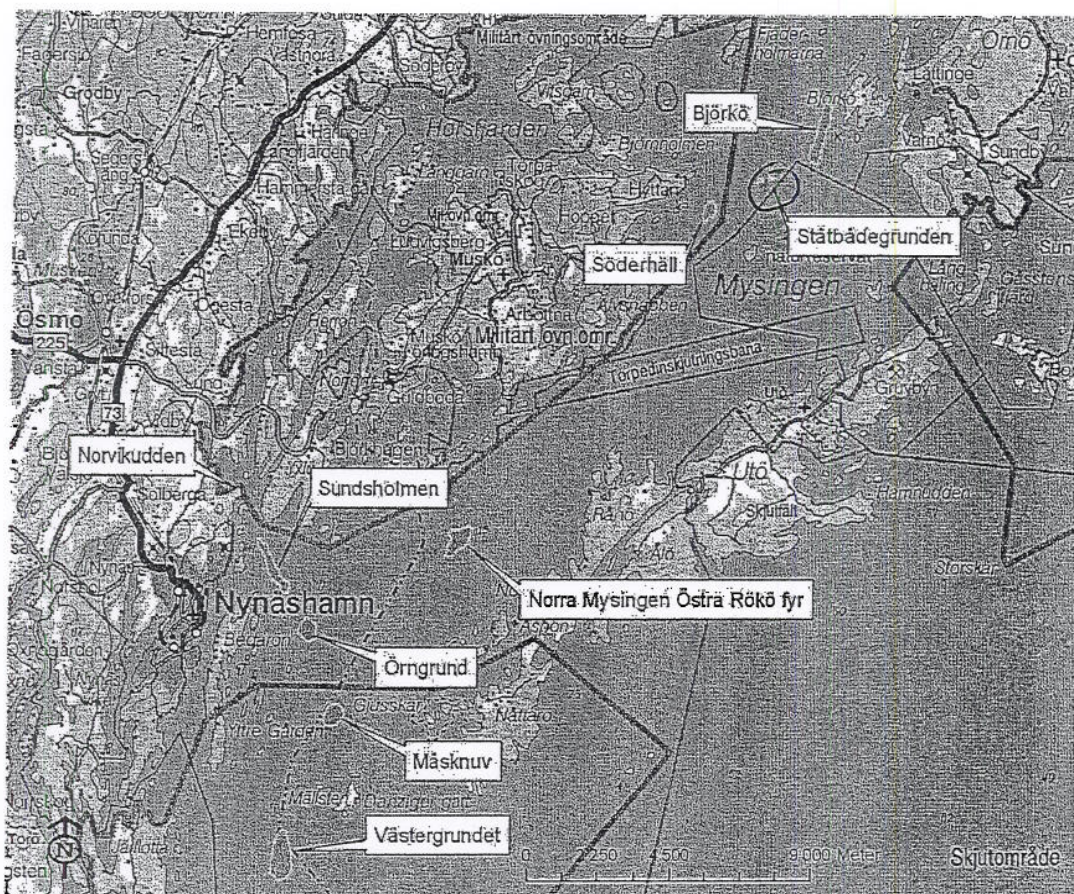
Bilag 1

Sida 2 av 2

Stockholms Hamn AB

STOCKHOLM-NYNÄSHAMN, NORVIKUDDEN – NYA FÖRESLAGNA TIPPLATSER FÖR MUDDERMASSOR

Stockholm 2007-01-31

SWECO VIAK AB

Melissa Feldtmann, SWECO VIAK Stockholm

Per Evenhamre, SWECO VIAK Örebro

Per Jonsson, JP Sedimentkonsult HB

Uppdragsnummer 1150483 300

SWECO VIAK

Grubbensgatan 6

Box 8118, 700 08 Örebro

Telefon 019-16 81 00

Telefax 019-16 81 49

Uppdrag 1150483 300; pecl
w:\1173\1150483000 norviks hamn\10 arbetsmtrl -
dok\lunderkonsult\sweco- sediment\19 original\nya tipplatser, jan
-07\ra tre nya tipplatser, norvik, granskad.doc

